

Теорія і практика застосування проектного менеджменту на селі

Новікова О.С.

Діяльність сучасних агропідприємств відбувається у складних умовах гострої конкуренції за землю, сировинну базу та ринки збуту, низької забезпеченості доступними фінансовими ресурсами, високим ступенем ризику, але при цьому супроводжується вищим рівнем прибутковості на капітал, порівняно з іншими галузями.

В таких умовах перевагу отримують фінансово стійкі підприємства, що займаються цілеспрямованою діяльністю по запобіганню ризиків та підвищенні економічної ефективності. Простого дотримання традиційних способів виробництва вже не достатньо для збереження фінансової стійкості і виникає потреба у постійному пошуку нових більш ефективних методів господарювання. Застосування інтуїтивних методів ведення бізнесу при цьому вже не достатньо і виникає потреба у залученні кваліфікованих менеджерів і нових методів управління.

Заклики до застосування проектного підходу до управління сільськогосподарськими підприємствами вже не одноразово лунали в сучасних наукових виданнях. Серед вітчизняних вчених, що досліджували переваги такого управління, можна назвати І.А. Воловика, Т.О. Сазонову, Г.А. Паламарчука. Теорія проектного управління була переважно розроблена закордонними вченими, серед яких важливим є внески В. Ройса, Х.Левіна, Г.Дитхелма, К. Хелдмана.

Проектний менеджмент або управління проектами представляє собою діяльність, спрямовану на реалізацію проекту з максимальною ефективністю при заданих обмеженнях часу, ресурсів (і вартості), а також якості кінцевих результатів. Параметри ефективності, мети та обмеження в більшій мірі визначаються типом проекту. Визначають його і в більш широкому сенсі як загально визнану методологію, філософію управління проектами, процеси управління командою і проектними ресурсами із застосуванням спеціальних методів і прийомів.

З 50-х років 20 століття в світі велися роботи по систематизації та стандартизації знань про проектный менеджмент. У Європі цю функцію виконувала Міжнародна асоціація управління проектами IPMA, що має партнерів і на пострадянському просторі (СОВНЕТ, УКРНЕТ), робота її переважно велася у бік визначення знань та навичок, якими повинен володіти кваліфікований проект менеджер для успішної реалізації проектів різної складності. У США з 1969 року лідируючу роль в галузі займає Інститут проектного управління. Згодом саме ця організація в 1987 опублікувала підбірку стандартів з управління проектами РМВОК, яка збирала у собі набір практичних знань та методів з безпосереднього управління будь-яким типом проектів різних рівнів складності. Американський національний стандарт управління проектами РМВОК визначає управління проектом як сукупність знань, навичок, інструментів і методів по роботі з проектом для задоволення вимог, що пред'являються до проекту за допомогою належного застосування та інтеграції логічно згрупованих 47 процесів управління проектом з 10 різних областей знань, об'єднаних в 5 різних груп : процеси ініціації, планування, виконання, моніторингу та контролю, закриття.

Прикладами проектів можуть служити, серед іншого:

- розробка нового продукту, послуги;
- здійснення змін у структурі, процесах, персоналі або стилі організації;
- розробка чи придбання нової або вдосконаленої інформаційної системи (обладнання або програмне забезпечення);
- проведення дослідження, результат якого буде належним чином зафіксований;
- будівництво будівлі, промислового підприємства або споруди;
- впровадження, поліпшення або удосконалення існуючих бізнес-процесів і процедур.

Поряд з бізнес-проектами практика проектного менеджменту активно реалізується на регіональному рівні при впровадженні регіональних програм розвитку, комплексній модернізації галузей, підтримці окремих пріоритетних видів господарювання тощо. Проектний підхід дозволяє представити програму у привабливому та зрозумілому вигляді для міжнародних інвестиційних організацій. На етапі реалізації виникає можливість призначити кваліфікованого менеджера проекту, або залучити його у вигляді стороннього консультанта, створити виділену команду проекту, яка отримає можливість в рамках проектного бюджету та з дотриманням встановлених термінів досягти поставлених цілей.

При цьому не варто забувати про один з найважливіших етапів роботи над проектом – визначення зацікавлених осіб та цілей проекту. Нібито просте питання насправді містить складні протиріччя між цілями окремих учасників і у кінцевому підсумку дозволяє зробити висновок про успішність усього проекту. Так при впровадженні соціальних чи інфраструктурних проектів зацікавленими сторонами можна визнати як регіональні органи влади (як безпосереднього замовника), так і місцевих підприємців, або ж місцеве населення. Наприклад при освітленні вулиць селища в першому випадку проект буде вважатись успішним, якщо він не перевищив встановлених строків та кошторису, а поточна вартість обслуговування невелика, для місцевих підприємців – якщо для його реалізації залучили місцевих виробників, а ліхтарі добре освітлюють дороги до їхніх підприємств. Для місцевого ж населення ефективність буде полягати в тому, щоб освітлення покривало всі без виключення вулиці селища, і при цьому працювало у зручному режимі, важливим для них буде також порівняти вигоди від реалізації саме цього проекту порівняно наприклад з будівництвом дитячого садка.

Таким чином методи проектного управління можна і варто застосовувати при розробці і впровадженні проектів в сільській місцевості, що дозволить підвищити можливості отримання інвестиційних коштів та в подальшому більш ефективно їх використати.